

۱ کدام گزینه با بیت «بر در بخت بد فرود آید / هر که گیرد عنان مرکبش آرز» پیام مشترک دارد؟
الف) قناعت سر افراز ای مرد هوش / سر پر طمع برنیاید ز دوش
ب) با اینکه کبر نکوهیده عادت است / آزاده را همی ز تواضع بود بلا

۲ در تشبیه موجود در بیت زیر «مشبّه‌به» را مشخص کنید.
«آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام / بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد»

۳ در بیت زیر، مقصود شاعر از «رمه»، «چوپان گرگ‌طبع»، به ترتیب، چیست؟
«ای تو رمه سپرده به چوپان گرگ‌طبع / این گرگی شبان شما نیز بگذرد»

۴ با توجه به مفهوم بیت زیر، چه کسانی دچار بدبختی می‌شوند؟
«بر در بخت بد فرود آید / هر که گیرد عنان مرکبش آرز»

۵ آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.
الف) بید مجنون در تمام عمر سر بالا نکرد / حاصل بی‌حاصلی نبود به‌جز شرمندگی (حسن تعلیل، حس‌آمیزی)
ب) زین کاروان‌سرای بسی کاروان گذشت / ناچار کاروان شما نیز بگذرد (جناس تام، استعاره)
پ) سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری / که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد (مجاز، اغراق)

۶ تفاوت معنایی واژه «کُشتن» را در ابیات زیر بررسی کنید.
الف) گر کام دوست کُشتن سعدی است باک نیست / اینم حیات بس که بمیرم به کام دوست
ب) شمع را باید از این خانه به در بردن و کُشتن / تا به همسایه نگوید که تو در خانه مایی

۷ در بیت زیر مقصود شاعر از «رمه» و «چوپان گرگ‌طبع» چیست؟
«ای تو رمه سپرده به چوپان گرگ‌طبع / این گرگی شبان شما نیز بگذرد»

۸ در این سروده (همای رحمت) به کدام ویژگی‌های شخصیت والای حضرت علی (ع) اشاره شده است؟

۹ برای خوانش مناسب و تأثیرگذار این سروده (همای رحمت) به چه نکاتی باید توجه داشت؟

۱۰ سروده‌ی زیر، یادآور کدام بیت درس (درس پنجم، بیداد ظالمان) است؟
ما بارگه دادیم، این رفت ستم بر ما / بر قصر ستمکاران، گویی چه رسد خذلان (خاقانی)

۱۱ از متن درس (درس بیداد ظالمان)، برای حدیث و آیه‌ی زیر، نمونه‌ی بیتی مرتبط بیابید و بنویسید.
الف) الدَّهْرُ يَوْمَانِ يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ عَلَيْكَ. (امام علی (ع))
ب) كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ. (سوره‌ی آل عمران، آیه‌ی ۱۸۵)

۱۲ در بیت زیر، مقصود شاعر از «رمه»، «چوپان گرگ‌طبع» و «گرگی شبان» چیست؟
ای تو رمه سپرده به چوپانِ گرگ‌طبع / این گرگی شبان شما نیز بگذرد

۱۳ با توجه به توضیح زیر، معنی و مفهوم بیت اول درس را به نثر روان بنویسید.
«سیف‌الدین محمد فرغانی، در سده‌ی هفتم هجری، هنگامی‌که شهرهای بزرگ و آباد ایران، در آتش بیداد مغولان می‌سوخت، این شعر را سرود. سیف در این سروده، از رفتار ظالمانه‌ی فرمانروایان و تاخت و تاز سپاه مغول، با بیان کوبنده‌ای انتقاد می‌کند.

۱۴ در بیت پنجم (درس بیداد ظالمان)، استعاره‌ها را مشخص کنید و مفهوم هریک را بنویسید.

۱۵ در بیت زیر، کنایه‌ها را بیابید و مفهوم آن‌ها را بنویسید.
بر تیر جورتان ز تحمّل سپر کنیم / تا سختی کمان شما نیز بگذرد

۱۶ قافیه و ردیف را در بیت نخست این سروده مشخص کنید.

۱۷ برای هر واژه‌ی مشخص شده، یک مترادف از متن درس (بیداد ظالمان) بیابید.
الف) بر در بخت بد فرود آید / هرکه گیرد عنان مرکبش، آرز (ناصرخسرو)
ب) همت بلنددار که نزد خدا و خلق / باشد به قدر همت تو اعتبار تو (ابن یمین)

۱۸ تفاوت معنایی فعل «کُشت» را در ابیات زیر توضیح دهید.
الف) گفتم که نوش لعنت ما را به آرزو کِشت / گفتا تو بندگی کن کاو بنده‌پرور آید
ب) بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکِشت هم بر چراغدان شما نیز بگذرد

۱۹ در شعری که خواندید (شعر درس پنجم، بیداد ظالمان)، پنج واژه‌ی مهمّ املایی بیابید و بنویسید.

- ۱ گزینه الف (ص ۴۰)
- ۲ آب (ص ۳۹)
- ۳ مردم (ص ۳۹) حاکم یا عالم ظالم (ص ۳۹)
- ۴ کسانی که گرفتار طمع شوند یا طمع کاران (ص ۴۰)
- ۵ الف) حسن تعلیل (ص ۳۴) ب) استعاره (ص ۴۰) پ) مجاز (ص ۱۵)
- ۶ الف) نابود کردن، از بین بردن ب) خاموش کردن (ص ۴۰)
- ۷ رمه: مردم عادی / چوپان گرگ طبع: عاملان حکومت ظالم (ص ۴۱)
- ۸ بخشش حضرت علی(ع) / عفو و بخشایش / وفای به عهد و پیمان / رشادت‌های فوق‌العاده حضرت علی(ع) در غزوهٔ احد / تغییردهندهٔ قضا و پیشامدهای ناگوار
- ۹ بایسته است ویژگی‌های گفتاری و آوایی توجه به لحن، تکیه، آهنگ، کالبدشناسی علمی متن و متن‌محوری رعایت شود.
- ۱۰ «چون داد عادلان به جهان در، بقا نکرد / بیداد ظالمان شما نیز بگذرد»
- ۱۱ الف) ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن / تأثیر اختران شما نیز بگذرد
ب) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام / بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد
هم مرگ بر جهان شما نیز بگذرد / هم رونق زمان شما نیز بگذرد
- ۱۲ رمه: مردم
گرگی شبان: درندگی و ظلم حاکم
چوپان گرگ طبع: کارگزار ظالم درنده‌خو، حاکم گرگ صفت و درنده‌خو و ظالم
- ۱۳ هم مرگ به سراغ شما خواهد آمد، هم رواج و گرمی بازار شما با آمدن مرگ به پایان خواهد رسید (می‌رسد).
(مفهوم: قطعی بودن مرگ)
- ۱۴ شیران: استعاره از انسان‌های شجاع، پهلوانان شجاع
سگان: استعاره از انسان‌های پست و بی‌ارزش
- ۱۵ مصراع اول: کنایه از صبر و تحمّل بر ستم
سپر کردن: دفاع کردن، مقاومت کردن / سختی کمان: قدرت و مهار در تیراندازی، قدرت بازو و نیرومندی
- ۱۶ قافیه: جهان، زمان
ردیف: شما نیز بگذرد
- ۱۷ الف) اقبال
ب) ارزش

۱۸ الف) از بین بردن و نابود کردن / کشتن

ب) خاموش کردن

۱۹ پاسخ به عهده دانش‌آموز

(گرگ‌طبع، عوعو سگان، محنت، آب اجل، طالع مسعود)